

Jan Jagiełka

Działalność Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie w latach 1993-2003

Kieleckie Studia Teologiczne 2, 332-342

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DZIAŁALNOŚĆ DOMU DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH W PIEKOSZOWIE W LATACH 1993–2003

W roku 2003 Dom dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie obchodzi 10-lecie swej działalności. Warto dokonać jednego z pierwszych podsumowań pracy tego bardzo ważnego ośrodka w diecezji kieleckiej, służącego rozwijaniu duszpasterstwa osób niepełnosprawnych.

1. Budowa i modernizacja domu

Myśl o budowie Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie powstała w dniu rekonakcji Matki Bożej Miłosierdzia w piekoszowskim sanktuarium. Było to 18 maja 1986 roku. Kiedy ówczesny proboszcz parafii w Piekoszowie, ks. kan. Józef Budziosz, dowiedział się, że za aprobatą ks. biskupa Stanisława Szymeckiego, wolontariuszki Zofia Wojtyna i Barbara Szyposzyńska poszukują bądź gotowego domu, który można by było przystosować do potrzeb warszawskiej kolekcji dla niepełnosprawnych, bądź miejsca, gdzie można by było taki dom wybudować, zaproponował, aby ten dom zbudować u boku sanktuarium Matki Bożej Miłosierdzia w Piekoszowie. Od początku była wielka wiara we wsparcie i w opiekę dla całego przedsięwzięcia Matki Bożej Miłosierdzia. Chciano, by przy sanktuarium, w którym doświadcza się miłosierdzia Bożego i pomocy Matki Bożej, zwanej Miłosierną, świadczone też było chrześcijańskie miłosierdzie na rzecz osób niepełnosprawnych¹.

Parafia podarowała „Caritas” diecezji kieleckiej ponad 3 hektary ziemi z przeznaczeniem na budowę Domu dla Niepełnosprawnych. Po śmierci ks. kan. Józefa Budziosza, dnia 15 listopada 1988 roku, zadanie kierowania przeprowadzanymi pracami otrzymał od ks. bp. Szymeckiego ks. Wiktor Walocha, mianowany w 1989 roku na wikariusza parafii w Piekoszowie, z delegacją do budowy Domu dla Niepełnosprawnych.

¹ Por. Z. Wojtyna, „Wypowiedź opiekunki charytatywnej – członkini Podkomisji do Spraw Duszpasterstwa Specjalnego, III Synodu Diecezji Kieleckiej, podczas VI Sesji Plenarnej 9 lutego 1991 roku”, Archiwum Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie (dalej: Archiwum), mps, s. 1.

Poświęcenia placu i wmurowania kamienia węgielnego, pochodzącego z fundamentów Bazyliki Konstantynopolikańskiej Grobu Bożego, dokonał dnia 8 września 1990 roku ks. bp Stanisław Szymecki w obecności ks. infułata Wojciecha Piwowarczyka, ks. Wiktora Walochoy i osób, którym od lat droga była idea wybudowania Domu dla Niepełnosprawnych. Projekt architektoniczno-budowlany obiektu powierzono architektowi kieleckiemu mgr inż. Andrzejowi Głowackiemu. Przygotowania do budowy rozpoczęto w roku 1989. Prace na placu budowy rozpoczęto wiosną 1990 roku.

Pieniądze na budowę domu pochodziły ze spadku, jaki otrzymała pani Izabela Borowska po swoim bracie, Edwardzie Borowskim, Kawalerze Maltańskim, mieszkającym we Francji. Zmarł on w maju 1987 roku. Pani Izabela cały otrzymany spadek, około 400 000 FF, postanowiła przeznaczyć na budowę domu. W roku 1987 wymieniona kwota wystarczała na wybudowanie domu w całości, jednak postępująca inflacja uszczuplała te fundusze. Dla przykładu, koszt budowy linii średniego napięcia i trafostacji określony przez Zakład Energetyczny na początku starań na kwotę 3 000 000 zł (przed dewaluacją złotego), po zakończeniu formalności wzrósł do 10 000 000 zł. Pieniądze z Francji przychodziły sukcesywnie. Wystarczyły one na wybudowanie trafostacji wraz z linią średniego napięcia, doprowadzenie wody, zbudowanie oczyszczalni ścieków, części hotelowej pod dach i garaży. Dzięki pomocy ks. bp. Czesława Domina, ówczesnego dyrektora „Caritas” Polskiej, Amerykańsko-Polska Komisja Wspólna „Joint Commission” dwukrotnie przydzieliła pożądane sumy i to pozwoliło dokończyć budowę. Mniejsze kwoty na cele budowy pochodziły między innymi od: „Secours Catholique” z Paryża, „Catholic Royliff Service” z Genewy, stowarzyszeń pomocy Polsce we Francji, Fundacji Ciecchanowieckich z Londynu i wielu osób prywatnych, które po dziś dzień opodatkowują się comiesięcznie na cele domu piekoszowskiego. Pieniądze te były pozyskiwane dzięki wielkim staraniom pani Izabeli Borowskiej oraz ks. Stanisława Słowika, dyrektora kieleckiej „Caritas”².

Dnia 30 maja 1993 roku nastąpiło uroczyste poświęcenie i otwarcie domu przez ówczesnego administratora diecezji kieleckiej, bp. Mieczysława Jaworskiego, wraz z nowo mianowanym Arcybiskupem Metropolity Białostockim, Stanisławem Szymeckim, z udziałem władz miejscowych, budowniczych, niepełnosprawnych i wolontariuszy. Regulamin Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie został zatwierdzony przez ks. bp. Stanisława Szymeckiego dnia 12 maja 1993 roku³. Celem działania domu –

² Por. Z. Boruń, „Historia powstania Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie”, Archiwum, mps, s. 2.

³ Por. S. Szymecki, Dekret powołujący do życia odrębną jednostkę organizacyjną „Caritas” usytuowaną przy Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie (12 V 1993), Archiwum, mps.

w myśl regulaminu – jest „stworzenie ludziom niepełnosprawnym warunków do wszechstronnego duchowego i fizycznego rozwoju oraz formowanie opiekunów osób niepełnosprawnych”. Cel ten osiąga się w szczególności poprzez: „a) organizowanie czasów rekolekcyjno-rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych, b) prowadzenie turnusów rehabilitacyjnych, c) organizowanie rekolekcji i szkoleń dla osób prowadzących pracę z niepełnosprawnymi w parafiach i innych ośrodkach pomocy, d) przyjmowanie także w miarę możliwości innych osób i grup, którym będzie można udzielić gościny”⁴.

Po trzech latach prac budowlanych, w 1993 roku, pierwszy ich etap został zakończony, tzn. część hotelowa i zaplecze. W oczekiwaniu na pierwszych uczestników czasorekolekcji trzeba było wyposażyć pokoje, kuchnię jadalnię, urządzić kaplicę. Prace te w wielkiej mierze wykonywała pani Izabela Borowska, wspierana przez panią Zofię Boruń, która przez dwa pierwsze lata funkcjonowania domu, była jego administratorką.

Prowizoryczną kaplicę na pierwszym piętrze, gdzie dzisiaj jest świetlica, wyposażono w oparciu o sprzęt pochodzący z kaplicy ojca Wojciecha Piwo-warczyka w Kielcach. W kaplicy tej, dnia 6 lipca 1993 roku, bp Mieczysław Jaworski, wówczas administrator diecezji, zezwolił na przechowywanie Najświętszego Sakramentu oraz erygował w niej Drogę Krzyżową⁵.

W roku 1993 przybyły do domu pierwsze grupy niepełnosprawnych. Od 1 lipca do 29 sierpnia tegoż roku przeprowadzono cztery turnusy czasorekolekcji, ogółem dla 186 osób (niepełnosprawnych i ich opiekunów). Do użytku uczestników czasorekolekcji było 16 pokoi 4-osobowych i 6 pokoi 5-osobowych, oraz zaplecze kuchenne, jadalnia, kaplica i, jak na razie, szatunkowa sala rehabilitacyjna. Dosyć szybko budynek okazał się za mały. W związku z tym ks. dyrektor Wiktor Walochoa dokonał adaptacji części strychu. Od 1994 roku rozpoczęła się budowa segmentu rehabilitacyjnego oraz kaplicy o większych rozmiarach. Na piętrze, nad salą gimnastyczną, powstało parę nowych pokoi oraz na strychu 6 pokoi 2-osobowych, sala spotkań i apartament dla kapelanów prowadzących kolejne turnusy.

Dnia 7 września 1996 roku ks. bp Kazimierz Ryczan pobłogosławił nową kaplicę pod wezwaniem Matki Bożej Miłosierdzia⁶.

⁴ Cyt. za: Z. Boruń, „Historia powstania...”, dz. cyt., s. 4.

⁵ Por. M. Jaworski, Dekret zezwalający na przechowywanie Najświętszego Sakramentu w kaplicy Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie (6 VII 1993), Archiwum, mps, a także oddzielny dekret erygujący Drogę Krzyżową w tejże kaplicy (6 VII 1993), Archiwum, mps.

⁶ Por. K. Ryczan, Akt Błogosławieństwa kaplicy p.w. Matki Bożej Miłosierdzia w Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie (7 IX 1996), Archiwum, mps.

W roku 1997 ks. Wiktor Walocha, odszedł na probostwo do parafii Wierna Rzeka. Był więc on bezpośrednio związany z domem jako jego budowniczy i dyrektor przez osiem lat: od 1989 do 1997.

Drugim dyrektorem domu został ks. Józef Knap, który towarzyszy niepełnosprawnym środowiska kieleckiego od roku 1980, kiedy został przeprowadzony przez ks. Wojciecha Piwowarczyka pierwszy turnus wczasorekolekcji dla niepełnosprawnych diecezji kieleckiej w Szewnej, koło Ostrowca Świętokrzyskiego. Ks. Józef był dyrektorem Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie w latach 1997–2000. Idąc za sugestiami pani dr Marii Walerowicz, włożył on bardzo wiele troski w zorganizowanie rehabilitacji dla niepełnosprawnych. Za jego dyrektorowania dokonano przystosowania pomieszczeń do zabiegów balneologicznych i wyposażono je w nowoczesny sprzęt. Sprowadzono urządzenia do fizykoterapii. Częściowo również zmodernizowano kuchnię, piwnice i wykończono fronton domu.

Po trzech latach kierowania domem ks. Józef odszedł na probostwo w parafii Gnojno, koło Chmielnika. Na jego miejsce, trzecim z kolei dyrektorem domu, od lipca 2000 roku został ks. dr Witold Janocha. Jest on związany z niepełnosprawnymi od swych lat kleryckich. Dokonał gruntownego remontu domu i jego modernizacji, aby dostosować go do standardu wymaganego dla osób niepełnosprawnych. Z jego polecenia dokonano przebudowy pokoi hotelowych. Każdy z nich wyposażono w nowoczesne sanitariaty i prysznice, ułożono nowe wykładziny podłogowe w pokojach i na korytarzach, wymieniono okna i drzwi, pomalowano ściany, wyposażono budynek w nowe meble. Zmodernizowano również kuchnię. Wymieniono w niej całe wyposażenie na bardziej nowoczesne. Zmieniono wystrój jadalni i wyposażono ją w nowe stoły i krzesła.

2. Wczasorekolekcje

Wczasorekolekcje w Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie są kontynuacją tej formy wspólnego pobytu niepełnosprawnych i ich przyjaciół, zapoczątkowanej w roku 1980 w Szewnej, koło Ostrowca Świętokrzyskiego. Pierwszy turnus wczasorekolekcji przeprowadził wówczas 78-letni ks. infułat Wojciech Piwowarczyk. Ten świątobliwy kapłan ma zasługi nie do przecenienia dla dzieła rozwijającego się obecnie w Piekoszowie i w diecezji kieleckiej. Przez 19 lat był on ojcem duchownym kleryków w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach, a później, będąc równocześnie ojcem duchownym księży całej diecezji, pełnił przez ponad 21 lat funkcję Diecezjalnego Referenta Dobroczynności. Na temat tej jego działalności swobodnie można by było napisać pracę doktorską. W zarysie działalność charytatywna ks. Wojciecha Piwowarczyka została przedstawiona w referacie wygłoszonym na sesji naukowej poświęconej jego życiu i posłudze, dnia 20 kwietnia 2002 r. w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach.

W sumie przed rozpoczęciem turnusów wczasorekolekcji w Piekoszowie zostało ich przeprowadzonych 20 w różnych miejscowościach: 6 w Szewnej, 1 w Kazanowie, 4 w Zielenicach, 1 w Tumlinie, 1 w Morawicy, 4 w Sułoszowej, 3 w Pińczowie⁷. Ta „odysėja” trwała do roku 1993. W nim właśnie, w lipcu, odbył się pierwszy turnus w Piekoszowie.

W ciągu dziesięcioletniej historii Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie odbyły się w nim 82 dwutygodniowe turnusy wczasorekolekcji dla niepełnosprawnych. Wzięło w nich udział około 5 tys. osób (ok. 2, 5 tys. niepełnosprawnych i ok. 2, 5 tys. opiekunów)⁸. Z większych ośrodków, z których pochodzą uczestnicy wczasorekolekcji można wymienić: Warszawę, Łódź, Radom, Końskie, Ostrowiec Świętokrzyski, Kraków, Zakopane, Katowice, Częstochowę, Wrocław, Poznań, Lublin, Chełm, Rzeszów. Najwięcej uczestników wczasorekolekcji jest z Kielc, z diecezji kieleckiej i z województwa świętokrzyskiego⁹.

Dom dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie organizuje od maja do października dwutygodniowe turnusy rehabilitacyjne o profilu rekreacyjno-rekolekcyjnym, psychoterapeutycznym oraz o profilu rekreacyjnym z programem nauki niezależnego funkcjonowania z niepełnosprawnością – z wykorzystaniem metod aktywnej rehabilitacji.

We wszystkich tych formach zwraca się uwagę na oddziaływanie na człowieka integralnie, w jego strukturze psychofizycznej. Przyświeca tu świadomość, że dobra kondycja sfery psychicznej i duchowej w wielkiej mierze wpływa pozytywnie na lepsze zdrowie w sferze somatycznej. Możliwość modlitw w kaplicy, uczestniczenia we Mszy świętej, spowiedzi, sakramencie chorych, nabożeństwach, rozmowach indywidualnych z kapłanem i z innymi osobami, pomaga znaleźć niepełnosprawnemu pomoc w Panu Bogu i w bliźnim; pozwala w jakiejś mierze nadać sens różnego rodzaju niedogodnościom, cierpieniom – w ogóle całemu życiu; wprowadza pokój, harmonię, akceptację kondycji życiowej, ale i równocześnie siłę do osiągnięcia tych wartości pozytywnych, które są w zasięgu możliwości osoby niepełnosprawnej. Werbalizacja natarczywych myśli, czasem kotłujących się lub wstydlivych, staje się często początkiem procesu osiągania równowagi emocjonalnej. Nade wszystko w tym procesie uzdrawiania, w sposób nadprzyrodzony oddziałuje Pan Bóg – lekarz dusz i ciał, najlepszy Znacwa i Miłośnik każdego człowieka.

Wielką wartość terapeutyczną ma przyjaźń. W Piekoszowie kładzie się ogromny nacisk na relacje osobowe, zarówno niepełnosprawnych z opiekunami,

⁷ Por. B. Szyposzyńska, „Historia Domu dla Niepełnosprawnych”, Archiwum, mps, s. 1–2.

⁸ Por. „Dom dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie. Turnusy rehabilitacyjno-rekolekcyjne”, Archiwum, s. 1–7.

⁹ Por. „Kronika wczasorekolekcji”, Archiwum, rękopis.

jak i niepełnosprawnych między sobą, oni bowiem najlepiej siebie rozumieją, szybciej otwierają się na siebie, są dla siebie wiarygodni, ponieważ opierają się na osobistym doświadczeniu problemów związanych z niepełnosprawnością; dzielą się wzajemnie informacjami o symptomach chorób, o ośrodkach leczniczo-rehabilitacyjnych, metodach leczenia i rehabilitacji, o wypróbowanych sposobach radzenia sobie w życiu. Podtrzymują się wzajemnie na duchu.

Opiekunowie ofiarują swym podopiecznym pomoc w tym, co dotyczy higieny osobistej, w ubieraniu się, przemieszczaniu, w posiłkach, ale przede wszystkim otwierają się na ich wnętrza, dają wyrozumiałość i otuchę. Przez piosenki, skecze, zabawy, zawody sportowe i sprawnościowe, pogodne wieczory, ogniska i dyskoteki, wprowadzają w życie podopiecznych – którzy stają się ich przyjaciółmi – radość, śmiech, dobre samopoczucie. Wieczornice, inscenizacje pozwalają wzbogacić uczestników wczasorekolekcji od strony kultury i patriotyzmu. Bardzo często goszczą na turnusach aktorzy, piosenkarze – profesjonalści i amatorzy – misjonarze, grupy młodzieży i dzieci z różnymi inscenizacjami. Przybywają też goście z zagranicy: z Włoch, Francji, Ukrainy, Białorusi, Kazachstanu, Wybrzeża Kości Słoniowej, Libii, Jamajki, ze Stanów Zjednoczonych. Każde spotkanie ubogaca. Choć czasem wyświetlane są filmy, slajdy, to jednak najwięcej zwraca się uwagę na zajęcia aktywizujące. Śmiech, gesty towarzyszące piosenkom, klaskanie w dłonie, taniec – stają się doskonałą formą zarówno relaksu, psychoterapii, jak i rehabilitacji¹⁰.

Uczestnicy wczasorekolekcji udają się często na spacer, a w ciągu każdego turnusu organizuje się przeciętnie dwa lub trzy dalsze wyjazdy o charakterze pielgrzymki i wycieczki. Kroniki odnotowują następujące cele takich wypraw: Częstochowa – Jasna Góra, Sanktuarium Bożego Grobu w Miechowie, Kraków, Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach, klasztor Benedyktynów w Tyńcu, Kalwaria Zebrzydowska, Wadowice, Porąbka Uszewska („Polskie Lourdes”), Tuchów, Niepokalanów, Sanktuarium w Kałkowie, Święty Krzyż, Sanktuarium Matki Bożej Ostrobramskiej w Skarżysku-Kamiennej, Sandomierz, Baranów Sandomierski, Zakopane, Ojców, Pieskowa Skała, Warszawa, katedra i inne kościoły oraz muzeum w pałacu biskupim w Kielcach, klasztor Cystersów i muzeum zegarów w Jędrzejowie, skansen w Tokarni, zamek w Chęcinach, muzeum Sienkiewicza w Oblęgorku, Kalwaria Świętokrzyska w Morawicy¹¹.

Opiekunowie wieczorami, po wykonanych posługach przy swych podopiecznych, modlą się za nich oraz zadają sobie pytania, kim trzeba się szczególnie zająć i jak mu dopomóc. Z założenia odrzuca się anonimowość i masowość w czasie turnusów, natomiast stawia się na relację osobową

¹⁰ Por. tamże.

¹¹ Por. tamże.

z każdym podopiecznym. W celu zatarcia jak najbardziej różnic między sprawnymi i niepełnosprawnymi, młodszymi i starszymi, nie używa się tytułów grzesnościowych „pan”, „pani”, lecz wszyscy zwracają się do siebie po imieniu.

Przyjaźnie z Piekoszowa podtrzymywane są przez comiesięczne spotkania dla niepełnosprawnych i ich opiekunów. Odbývają się one w różnych miejscach Kielc i w okolicach Kielc, najczęściej przy kościołach. Mają one różny charakter, w zależności od pory roku: na jesieni jest to ognisko, w listopadzie odpust w kaplicy Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie, w okresie bożonarodzeniowym opłatek, w Wielkim Poście – Droga Krzyżowa, w okresie wielkanocnym – tzw. „święcone”, w maju – majówka (przeważnie w jakiejs podkieleckiej wiosce), w czerwcu – Msza święta prymicyjna księży neoprezbiterów, którzy będąc klerykami jako wolontariusze uczestniczyli we wczasorekolekcjach. Jest też wiele kontaktów nieformalnych i bardzo spontanicznych, typu: imieniny, urodziny, wyjście do kina, teatru, filharmonii, na basen, na spacer, czy najzwyczajsze odwiedziny przyjaciela, bez żadnej szczególnej okazji.

Wielkim osiągnięciem „rodziny piekoszowskiej”, jak chętnie nazywa się związanych z Domem dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie, było zorganizowanie dwóch pielgrzymek do Lourdes (lata: 1997, 1999) i jednej do Rzymu – w Roku Jubileuszowym 2000¹². Były to pielgrzymki autokarowe. W roku 1997 niepełnosprawni dwoma autokarami udali się na spotkanie z Ojcem Świętym, Janem Pawłem II, na Błonia do Krakowa, w 1999 do Sandomierza i w 2001 ponownie do Krakowa.

Jednym z zasadniczych elementów letnich turnusów wczasorekolekcyjnych jest rehabilitacja. W pierwszym dniu niepełnosprawni są badani przez lekarza, a później we wszystkie dni turnusu (z wyjątkiem sobót i niedziel) korzystają z wyznaczonych im zajęć terapeutycznych. Wszystkie wydarzenia o charakterze religijnym, kulturowym, rekreacyjnym są o takiej porze, aby nie kolidowały z zajęciami rehabilitacyjnymi.

Wakacyjne turnusy specjalistyczne z programem nauki niezależnego funkcjonowania z niepełnosprawnością stawiają sobie za cel uczenie niepełnosprawnych techniki jazdy na wózku: prawidłowego technicznie poruszania się za pomocą wózka, regulacji wózka, pokonywania małych progów i niskich krawężników, ochrony przed upadkiem, przesiadania się do samochodu, wjeżdżania na pochylnię, zjeżdżania z pochylni, wjeżdżania na krawężnik, wchodzenia na wózek po upadku, wjeżdżania i zjeżdżania ze schodów, pokonywania przeszkód terenowych. Oprócz tego prowadzone są na tych turnusach wykłady podejmujące różne zagadnienia z życia osób niepełnosprawnych: „Wózek inwalidzki”, „Prawa osób niepełnosprawnych – przepisy prawne dotyczące osób

¹² Por. „Kronika pielgrzymki do Rzymu (31 VIII – 10 IX 2000)”, Archiwum, mps.

niepełnosprawnych, możliwość kształcenia, zatrudnienia, zaopatrzenia w sprzęt ortopedyczny i pomocniczy”, „Profilaktyka i nowoczesne metody gojenia odleżyn – właściwa pielęgnacja i higiena ciała”, „Zaopatrzenia urologiczne osób niepełnosprawnych z nietrzymaniem moczu”, „Racjonalne odżywianie, dieta osób niepełnosprawnych”. Niepełnosprawni uczestniczą w treningach kondycyjno-siłowych na siłowni, grają w tenisa stołowego, biorą udział w innych zawodach sportowych¹³.

W turnusach specjalistycznych psychoterapeutycznych przeprowadza się zajęcia mające na celu poprawę kondycji psychofizycznej osób niepełnosprawnych. Polegają one na budowaniu zaufania w grupie, integracji, komunikacji interpersonalnej, przybieraniu ról w rozmowach, stosowaniu metod relaksacyjnych, mówieniu o uczuciach, na akceptacji siebie i innych, zachowaniu asertywnym, ćwiczeniu się w obronie swoich praw, asertywnym przyjmowaniu ocen, radzeniu sobie ze stresem, mówieniu o uczuciach, ćwiczeniach w reagowaniu na krytykę, atak¹⁴.

3. Dom Pomocy Społecznej

W roku 1994 Wojewódzki Związek Pomocy Społecznej wystąpił z prośbą do „Caritas” kieleckiej o wynajęcie Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie na czas przejściowy dla osób, które po leczeniu szpitalnym wracają do środowiska lub dla osób, które oczekują na przyznanie im stałych miejsc w Domach Pomocy Społecznej. O tej propozycji poinformował radę Domu w Piekoszowie dyrektor kieleckiej „Caritas”, ks. Stanisław Słowik, w czerwcu 1994 roku. Zaproponował przejściowe wykorzystanie części domu na okres 2–3 lat. Decyzji wtedy nie podjęto. Propozycja wielokrotnie była ponawiana, aż wreszcie na posiedzeniu rady domu, dnia 19 listopada 1995 roku, została przegłosowana i zaakceptowana większością głosów. Dnia 1 marca 1996 roku zamieszkali w Domu dla Niepełnosprawnych, w 8 pokojach na parterze, pierwsi pensjonariusze Domu Pomocy Społecznej¹⁵.

Obecnie w Domu Pomocy Społecznej w obrębie Domu dla Niepełnosprawnych przebywa 26 osób przewlekle, somatycznie chorych. Jedenaście z nich porusza się na wózkach inwalidzkich. Osoby te mają całodobową opiekę pielęgniarzek. Organizowana jest dla nich terapia zajęciowa, prowadzona przez magistra terapii zajęciowej. Pensjonariusze chętnie korzystają z dobrze

¹³ Por. „Oferta Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie koło Kielc na organizowanie i przeprowadzanie turnusów rehabilitacyjnych w roku 2001”, Archiwum, mps, s. 4.

¹⁴ Por. tamże, s. 6.

¹⁵ Por. Z. Boruń, „Historia powstania...”, dz. cyt., s. 5.

wyposażonych gabinetów fizykoterapii, hydroterapii, kinezyterapii oraz masażu klasycznego. W domu mieszka lekarz rehabilitacji oraz kapelan. Są oni zawsze do dyspozycji pensjonariuszy.

Dla mieszkańców Domu Pomocy Społecznej organizuje się różne wydarzenia mające na celu ich aktywizację, wzajemną integrację, wniesienie radości w ich życie. Dla przykładu w roku 2001 mogli oni uczestniczyć w następujących wydarzeniach: comiesięczne spotkania imieninowe dla mieszkańców domu, pielgrzymki do Częstochowy i Krakowa-Łagiewnik, wyjazd do kina, święto św. Mikołaja połączone z wręczeniem prezentów, spektakl zatytułowany „Ksiądz Kardynał Stefan Wyszyński”, przedstawiony przez młodzież gimnazjalną z Krajaną, pod kierunkiem ks. Marcellego Frączka, od wielu lat zaangażowanego w pomoc niepełnosprawnym, jasełka przygotowane przez uczniów Szkoły Podstawowej nr 27 w Kielcach oraz Szkoły Podstawowej w Piekoszowie, uroczysta wigilia bożonarodzeniowa połączona z łamaniem się opłatkiem i składaniem sobie życzeń. Poza tym każdego dnia pensjonariusze DPS mogą uczestniczyć w Mszach świętych i nabożeństwach celebrowanych w kaplicy domu¹⁶.

4. Rehabilitacja

W Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie mieszka i pracuje lekarz rehabilitacji z drugim stopniem specjalizacji. Ponadto wykwalifikowany personel, pracujący w gabinetach terapeutycznych, stanowią: dwóch techników fizjoterapii, masażysta, instruktor terapii zajęciowej. W miarę potrzeb turnusów dom zatrudnia na umowy-zlecenia kierowników z odpowiednim doświadczeniem w pracy z osobami niepełnosprawnymi, lekarzy, rehabilitantów, masażystów oraz pielęgniarki z wymaganym przygotowaniem zawodowym oraz instruktorów kulturalno-oświatowych.

Dział Rehabilitacji i Fizykoterapii w ośrodku piekoszowskim posiada cztery gabinety: kinezyterapii, hydroterapii, masażu klasycznego i fizykoterapii. Gabinet kinezyterapii wyposażony jest w dwa UGUL-e, drabinki i materace, rotor do kończyn górnych i dolnych, rowery stacjonarne, Atlas, przyrząd do ćwiczeń oporowych stawów skokowych, suszkę – do ćwiczeń w odciążeniu stawów skokowych, wyciąg szyjny Gilssona, wyciąg lędźwiowy Perschla, kolumnę do ćwiczeń oporowych, i wiele innych... Wyposażenie gabinetu hydroterapii stanowią: wirówka do kończyn górnych, wirówka do kończyn dolnych, wanna do masażu podwodnego. W gabinecie fizykoterapii stosuje się elektrolecznictwo (DD, galwanizację, jonoforezę, prądy interferencyjne, prądy

¹⁶ Por. W. Janocha, *Sprawozdanie z działalności Domu Pomocy Społecznej w Piekoszowie w roku 2001*, (Piekoszów, 15 I 2002), Archiwum, mps, s. 1–2.

Kotza, Tens, elektrostymulację mięśni porażonych wiotko i spastycznie), krio-terapię, ciepłolecznictwo; wykorzystuje się w nim magnetronik, terapuls, ultradźwięki i laser biostymulacyjny¹⁷.

Oprócz turnusów wczasorekolekcyjnych, które odbywają się od maja do października, dom prowadzi dwie formy rehabilitacji: stacjonarną i ambulatoryjną. Pierwsza polega na tym, że pacjent przez określony czas mieszka w domu i korzysta w nim z rehabilitacji, ambulatoryjna zaś na tym, że nie mieszka w Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie, lecz dojeżdża do niego, by korzystać z terapii. Tak w pierwszym, jak i w drugim z tych przypadków pacjenci korzystają z usług personelu oraz ze sprzętu rehabilitacyjnego, o którym była mowa wyżej. Z formy stacjonarnej rehabilitacji, w ramach Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego, w roku 2000 skorzystało 179 osób, w 2001 – 286, w 2002 – 374, zaś z formy ambulatoryjnej, która istnieje od 2001 roku – w tymże właśnie roku skorzystało 698 osób (w tym 171 refundowanych przez PFRON w ramach programu „PARTNER”), w 2002 roku 961 osób (w tym 142 refundował PFRON w ramach programu „PARTNER”)¹⁸.

Wakacyjne turnusy wczasorekolekcyjne dofinansowywane są przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (PCPR) lub Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie (MOPR). Przez wiele lat były dofinansowywane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Rehabilitacja stacjonarna i ambulatoryjna oraz poradnia rehabilitacyjna dofinansowywane były od grudnia 1999 roku do 1 kwietnia 2003 przez Świętokrzyską Kasę Chorych, obecnie przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Program „PARTNER” był refundowany przez PFRON.

5. Stowarzyszenie

Z potrzeby serca, przy Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie, powstało Katolickie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, ich Rodzin i Przyjaciół „Nasz Dom”. Zostało ono erygowane przez Ks. Bp. Kazimierza Ryczana 12 czerwca 1998 roku. Obecnie zrzesza około 250 osób. Jego celem – jak precyzuje statut – jest „promowanie wszechstronnego – duchowego, społecznego i psychofizycznego rozwoju osób niepełnosprawnych oraz poprawy ich sytuacji w rodzinie i społeczeństwie”¹⁹. Stowarzyszenie propaguje chrze-

¹⁷ Por. Folder informacyjny z roku 2001, *Dom dla Osób Niepełnosprawnych w Piekoszowie*, Archiwum.

¹⁸ Por. „Dom dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie. Osoby korzystające z rehabilitacji medycznej (2000–2003)”, Archiwum, mps.

¹⁹ Statut Katolickiego Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych, ich Rodzin i Przyjaciół „Nasz Dom”, § 10.

ścijańską wizję człowieka niepełnosprawnego – osoby, zajmującej ważne miejsce w życiu społeczeństwa i Kościoła; włącza się aktywnie w organizację turnusów wakacyjnych, w organizację comiesięcznych, wcześniej wspomnianych spotkań, organizację szkoleń, tak dla niepełnosprawnych, jak i dla wolontariuszy; wraz z pracownikami domu dba o jego rozwój i prawidłowe funkcjonowanie; stara się zbierać środki materialne, z których wspierane są wakacyjne turnusy i bieżąca działalność domu; udziela doradztwa w sprawach prawnych, leczniczych, socjalnych itp., dotyczących osób niepełnosprawnych. W miarę możliwości pomaga tym osobom materialnie. W latach 1998–2001 Stowarzyszenie prowadziło comiesięczne audycje w Radio „Jedność”, a później „Plus”, starając się dotrzeć poprzez nie do jak najszerzego grona ludzi chorych, niepełnosprawnych, ich rodzin i do ludzi dobrej woli. Stowarzyszenie współorganizowało pielgrzymki niepełnosprawnych do Lourdes w latach 1997 i 1999 oraz do Rzymu w roku 2000, jak również wyjazdy na spotkania z Ojcem Świętym do Sandomierza w 1999 i do Krakowa w 2002 roku. Dwie osoby ze stowarzyszenia należą do Prezydium Świętokrzyskiego Konwentu Osób Niepełnosprawnych i Pacjentów, obejmującego ok. 30 stowarzyszeń niepełnosprawnych na terenie województwa świętokrzyskiego.

Zakończenie

Dom dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie jest szczególnym miejscem doświadczania miłości Pana Boga, Maryi i ludzi wzajemnie do siebie. Stanowi one ważne świadectwo charyzmatu ks. infułata Wojciecha Piwowarczyka, który jest promotorem wczasorekolekcji w diecezji kieleckiej oraz, zapewne, orędownikiem u Pana Boga w sprawach tego dzieła.